

Haber-Yorum

Vizyon Burundi 2025'in Başarısızlığı!

Haber:

2000 yılındaki Arusha Barış Anlaşması'nın ardından 2003 yılında Burundililer için sürdürülebilir kalkınma sağlamayı amaçlayan "Burundi 2025" vizyonu başlatıldı. Ancak son yılında olan vizyonun hedeflerinden hiçbirini gerçekleştirilemedi.

Yorum:

1962 yılında Belçika'dan bağımsızlığını kazanan Burundi'de kabilecilik temelinde çok sayıda etnik çatışmalar yaşanmış ve bu çatışmalar 1993'te başlayan ve 12 yıl süren acımasız bir iç savaşa yol açmıştır. 2000 yılında Tanzania'daki uzun siyasi geçiş sürecinin bir parçası olarak yapılan bir dizi müzakerenin ardından Arusha Anlaşması kabul edilmiş ve bu da Vizyon 2025'e yol açmıştır.

Vizyon üç temel hedef ortaya koymaktadır: İyi bir yönetimin tesis edilmesi, güçlü ve rekabetçi bir ekonominin geliştirilmesi ve Burundi halkının yaşam şartlarının iyileştirilmesi.

İyi yönetimin tesis edilmesiyle ilgili olana gelince; hükümet yolsuzlukla mücadele etmek ve kapsayıcı bir hükümet oluşturmak için çaba göstermektedir. Sahadaki durum ise bununla çelişmektedir; zira Freedom House'un 2024 raporuna göre Burundi'de yolsuzluk artmış olup 2000 yılında 3 puan iken 2024 yılında 4 puana yükselmiştir. Burundi sürekli olarak dünyanın en çok yolsuzluk yapılan ülkeleri arasında gösterilmektedir. Burundi'de kabilecilik temeline dayalı, özellikle de iki ana kabile olan Hutu ve Tutsi arasında büyük bir toplumsal bölünme söz konusudur. Örneğin çoğunluğu Tutsi olan muhalefet ve destekçileri taciz, korkutma ve hatta suikastlarla karşı karşıya kalmakta ve birçoğu da sürgüne zorlanmaktadır. Ayrıca güçlü ve rekabetçi bir ekonomi geliştirme çabasının başarısız olduğu da kanıtlanmıştır. Nitekim hükümet, ülkenin on yılı aşkın bir süredir yaşadığı kişi başına düşen GSYH'deki olumsuz eğilimleri tersine çevirmeyi, 2025 yılında 137 Dolardan 720 Dolara yükselmesini sağlamayı, yoksulluk oranını azaltmayı ve ekonomik büyüme oranını ortalama %10'a çıkarmayı hedeflemektedir. Kişi başına düşen GSYH 2023 yılında 362 Dolar, 2024 yılında 320 Dolar ve 2025 yılında da 156 Dolar olmuştur; bu da 2025 yılında kişi başına 720 dolarlık GSYH'ye ulaşmanın imkânsız olduğuna delalet etmektedir. Ortalama ekonomik büyüme oranı 2024'te %4,6 ve 2025'te %5,9 olmuştur; bu da %10'luk büyümeye ulaşamadığı anlamına gelmektedir. Burundi, dünyanın en yoksul ülkeleri arasında yer almaya devam etmektedir; bu da hükümetin 2025 Vizyonu'nda planlandığı gibi halkın yaşam koşullarını iyileştiremediği anlamına gelmektedir. Aslında iktidardaki CNDD-FDD partisinin liderleri ve birçok devlet görevlisi, halka hizmet etmekten ziyade rejimlerini

korumak ve kişisel ekonomik arzularını gerçekleştirmek için ekonomik kaynaklar üzerindeki kontrole öncelik vermektedir.

Yaşam şartlarının iyileştirilmesiyle ilgili işler, iyiye gitmemiştir. Birçok Burundili işsizliğin acısını çekerken tarım ana ekonomik faaliyet olmaya devam etmekte ve ilkel geçimlik tarımı benimseyen nüfusun %90'ını istihdam etmektedir.

Sağlık hizmetlerine erişim ise son derece zorluklarla karşı karşıyadır; zira hükümet, Şubat 2002'de devlet tarafından masrafların karşılanması sisteminin getirilmesinin ardından Burundililerin çoğunluğu için erişimi giderek zorlaşan yetersiz bir bütçe ayırmaya devam etmektedir. Nitekim hastalar, imkanları ne olursa olsun tıbbi konsültasyonların, testlerin, ilaçların, hastaneye yatışın ve benzeri tüm masraflarını ödemek zorundadırlar (British Journal of Practice). Ayrıca Burundi, eğitilmiş sağlık personeli sıkıntısı çekmekte olup bu kişilerin çoğu ya özel kurumlarda çalışmakta ya da iş fırsatları için komşu Ruanda'ya gitmektedir (İnsan Hakları İzleme Örgütü). Nüfusun büyük bir kısmı yoksulluk sınırının altında yaşamakta olup bu da düzgün bir konut imkanlarına sahip olmalarını zorlaştırmaktadır.

2018 Dünya Mutluluk Raporu'na göre Burundi en az mutlu ülkeler arasında yer almaktadır. Burundi'nin, ülkenin en önemli varlığı olan insan sermayesini geliştirmeyi hedeflediğinden ancak kapitalist bakış açısını benimsemesinden dolayı bu planlarından vazgeçtiğinden ve nüfus artış hızını yıllık %2,5'tan %2'ye düşürdüğünden bahsetmiyorum bile.

Diğer birçok gelişmekte olan ülkeler gibi Burundi de yaklaşık 14 milyonluk bir nüfusa, dünyanın en iyi (Arabica) kahvesini üreten ekilebilir arazilere, 2.500'den fazla bitki ve sert ağaç türünü içeren 172.000 hektarlık doğal ormanlara, çeşitli yaban hayatı kaynaklarına, Tanganyika Gölü, Ruiru Gölü ve Sihoha Gölü gibi su kaynaklarına ve 180 milyon ton olduğu tahmin edilen nikel, altın yatakları ve benzerleri gibi rezervlere sahiptir.

Tüm bunlara rağmen Burundi, şaşırtıcı bir şekilde umutsuzluğun en yoğun olduğu en fakir ülkelerden biri olarak biliniyor. Dolayısıyla Burundi ve tüm gelişmekte olan ülkelerin başarısızlığı, büyük ölçüde neo-sömürgecilik yoluyla yoksul ülkeleri sömüren sömürgeci kapitalist ülkelerden kaynaklanmaktadır. Nitekim Burundi, bir yandan Amerika'nın, diğer yandan İngiltere önderliğindeki Avrupa güçlerinin baskısı altında etnik bir iç savaşa zorlandığı gibi liderliği de Burundi halkının pahasına sömürgecilerin lehine askeri darbeler ve suikastlar yoluyla dayatılmaktadır. Kapitalist ideoloji, Belçika sömürgesi olduğu dönemde ve aynı şekilde Amerika ile Avrupa'nın mevcut neo-sömürgeci hegemonyası altında Burundi'yi yeniden kalkındırmayı başaramamış olup "Vizyon 2025" in boş sloganı altında da asla toparlanamayacak. Burundi'yi ve diğer gelişmekte olan ülkeleri kurtaracak olan, sömürücü kapitalist ideolojiden kurtulmak ve Raşidi Hilafet Devleti'nin gölgesinde adil ve insafli bir sistemi ikame etmektir.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Said Bitumva - Tanzanya